

บทบาทและความสำเร็จของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย  
ชั้นปีที่ 5 ปีการศึกษา 2563 : กรณีศึกษาวิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ  
The Role and Achievements of Studentss in Faculty of Education Major  
in Thai Language Teaching of 5<sup>th</sup> Year on 2020 : A Case Study  
of Yasothon Buddhist Collage

พระมหาจิรายุทธ ปโยโค

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ

Phamaha Jirayuth Payoko

Mahamakut Buddhist University Yasothon Buddhist Collage

Email: worachet.th@mbu.ac.th

\*\*\*\*\*

### บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทยและครูพี่เลี้ยงในสถานศึกษา 2) ศึกษาแนวทางในการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาตามความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 3) ตรวจสอบระดับความคิดเห็นของแนวทางการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจากผู้เชี่ยวชาญ และ 4) เพื่อศึกษาถึงบทบาทและความสำเร็จของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย และครูพี่เลี้ยงในสถานศึกษา เป็นการวิจัยแบบผสมผสานโดยใช้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณ 48 รูป/คน กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยเชิงคุณภาพ 20 คน

ผลการวิจัยพบว่า ระดับปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาสอนภาษาไทยและครูพี่เลี้ยงในสถานศึกษา ประกอบด้วย 8 ประเด็น คือ การเตรียมความพร้อมก่อนออกฝึกสอน, การประกันคุณภาพการศึกษา, การวัดและประเมินผลการศึกษา, การสร้างแรงบันดาลใจ,

---

\* ได้รับบทความ: 10 มีนาคม 2565; แก้ไขบทความ: 23 มิถุนายน 2565; ตอรับตีพิมพ์: 29 มิถุนายน 2565

การปฏิสัมพันธ์ในสถานศึกษา, การเตรียมแผนการสอน, ค่าตอบแทน และสิทธิ์ย้ายโรงเรียนและนับเวลาฝึกได้อย่างต่อเนื่อง แนวทางในการพัฒนาพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ประกอบด้วย 7 ประเด็น คือ การเป็นครูต้นแบบหรือเป็นแม่แบบให้เด็กให้นักเรียน, การพัฒนาตนเอง, การเรียนรู้ได้ทุกสถานการณ์, การมีส่วนร่วมในกิจกรรม, การมีจิตวิญญาณความเป็นครู, การปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ปัจจุบัน และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่วนระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสบการณ์การสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์การสอนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\mu$  3.88) และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนักศึกษาฝึกประสบการณ์การสอน ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาชีพครู, ด้านการส่งเสริมและพัฒนาตนเอง, ด้านการจัดการสอนในสถานการณ์ปัจจุบัน, ด้านการพัฒนากระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และด้านเจตคติของผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยงและของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

**คำสำคัญ:** การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู; บทบาทและความสำเร็จ; วิทยาลัยสาสนศาสตร์โยธธ

### Abstract

This research the objectives are as follows: 1) to study the problem level of teaching professional experience training of students of the faculty of education. department of teaching thai language and mentoring teachers in educational institutions. 2) to study the guidelines for the development of teaching professional experience training of students according to the opinions of those involved in teaching professional experience training. 3) to examine the level of opinions on the guidelines for the development of professional teaching experience training from experts. and 4) to study the roles and achievements of students in teaching professional experience faculty of education department of teaching thai language and mentors in schools. This research was a mixed research using a quantitative research sample of 48 persons and a qualitative research target of 20 subjects.

The results showed that Problem level in teaching professional experience training of students of the Faculty of Education Thai language teaching and mentoring in educational institutions consists of 8 issues as follows: pre-training preparation, educational quality assurance, educational measurement and evaluation, motivation, school interaction, lesson plan preparation, compensation, and the right to transfer

schools and count on continuous training. Guidelines for developing the development of teacher professional experience training consist of 7 issues as follows: participation in activities, being a teacher, adapting to the current situation and lifelong learning. The level of opinions about the teaching experience of students practicing teaching experience overall, it was at a high level ( $\mu$  3.88) and factors affecting the success of students practicing teaching experience consisted of 5 aspects, namely, desirable characteristics of a teacher's profession, self-promotion and development, teaching management in the current situation, and development of the process of teaching professional experience. and the attitude aspect of the educational institute administrators Teacher mentors and students' professional experience training.

**Keywords:** Teacher Professional Experience Training; Role and Achievements;

Yasothon Buddhist Collage

## บทนำ

ครู คือ บุคลากรที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของชาติ ในสถานการณ์ปัจจุบันเราพบความพยายามอย่างมากในการยกระดับวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 หมวด 7 มาตรา 52 ได้ระบุไว้ว่า ให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครูคณาจารย์รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรและการพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง รัฐพึงจัดสรรงบประมาณและจัดตั้งกองทุนพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553 : 25-26) การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมาจากคำว่า “Professional Training, Professional Experience Training” หรือ “Field Experience Training” ซึ่ง วรณทิพา รอดแรงคำ และ ภาวิณี ศรีสุขวัฒนานนท์ (2544 : 73) ได้อธิบายความโดยย่อว่า กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คือการจัดประสบการณ์ตรงให้นักศึกษาคู ได้มีการเรียนรู้ และมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีและปฏิบัติ นอกจากนี้ ชาตรี ฝ่ายคำตา (2561 : 143) กล่าวว่า การดำเนินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อให้นักศึกษาจะได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพของตนนั้นจะต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหาร คณะกรรมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของสถาบัน

อาจารย์นิเทศ ครูพี่เลี้ยงผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรประจำโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ อาจสรุปได้ว่าการฝึกประสบการณ์วิชาชีพหมายถึงการฝึกปฏิบัติการทำงานด้วยประสบการณ์จริง โดยนักศึกษาต้องปฏิบัติหน้าที่ของครูทั้งงานสอนและงานในหน้าที่อื่น ๆ ภายใต้การกำกับ ดูแลของอาจารย์นิเทศ ครูพี่เลี้ยงและโรงเรียนที่ฝึกประสบการณ์

จากการศึกษาเอกสารและการสืบค้นทางวิชาการโดยเฉพาะงานวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ผ่านมาพบว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษามีปัญหาในหลายด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านการดำเนินการสอน ด้านตัวนักเรียน ด้านอาจารย์นิเทศน์ ด้านครูพี่เลี้ยง ด้านโรงเรียนที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และด้านการวิจัยในชั้นเรียน เป็นต้น อนึ่งคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร มีหน้าที่ผลิตบัณฑิตด้านศึกษาศาสตร์ที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญทางด้านการศึกษา ด้านภาษาศาสตร์โดยเฉพาะภาษาไทยและความมีคุณธรรม จริยธรรมตามแนวทางพระพุทธศาสนา ส่วนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นประสบการณ์ที่สำคัญที่สุดในการเตรียมนักศึกษาให้มีความพร้อมที่จะออกไปเป็นครูที่ดีในอนาคตเพราะนักศึกษาจะได้มีโอกาสนำความรู้ทางด้านวิชาชีพครูและความรู้ทางด้านภาษาศาสตร์ (ภาษาไทย) ไปปฏิบัติให้ได้ผลดีในสถานการณ์จริง มีโอกาสพัฒนาบุคลิกภาพ สมรรถภาพทางวิชาชีพ เจตคติของตนให้เหมาะสมกับวิชาชีพครูและสอดคล้องกับหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 5 ปี) ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่กำหนดให้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นรายวิชาในกลุ่มวิชาชีพบังคับ โดยนักศึกษาของคณะศิลปศึกษาต้องออกฝึกประสบการณ์ในชั้นปีที่ 5 เป็นการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริงแบบเต็มเวลาที่โรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทยที่ผ่านมาพบปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ และจากการสัมมนานักศึกษาระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและหลังการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ผ่านมา และข้อมูลพื้นฐานจากการสนทนากับครูพี่เลี้ยงที่ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และแนวทางในการแก้ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในแต่ละปีการศึกษาที่ผ่านมา สรุปประเด็นได้ว่านักศึกษาประสบปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในหลายด้าน เช่น ปัญหาในด้านของกระบวนการเตรียมการสอน การทำวิจัยในชั้นเรียน การจัดทำสื่อและอุปกรณ์การสอน ปัญหาด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่และปัญหาเกี่ยวกับโรงเรียนที่ไปฝึกประสบการณ์ ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ จึงสนใจศึกษาถึงปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูว่ามีอะไรบ้าง มีมากน้อยเพียงไร บทบาทและความสำเร็จของการฝึกประสบการณ์การสอนของนักศึกษาเป็นอย่างไร รวมทั้งการศึกษาแนวทางในการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูซึ่งผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลสำหรับการเตรียมประสบการณ์และความพร้อมให้กับนักศึกษาก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงต่อไป

### วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทยและครูพี่เลี้ยงในสถานศึกษา
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาตามความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
3. เพื่อตรวจสอบระดับความคิดเห็นของแนวทางในการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจากผู้เชี่ยวชาญ
4. เพื่อศึกษาถึงบทบาทและความสำเร็จของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทยและครูพี่เลี้ยงในสถานศึกษา

### วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Research) โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant)

กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ใช้ศึกษาในครั้งนี้ จะประกอบไปด้วยนักศึกษาฝึกประสบการณ์การฝึกสอน (รายวิชาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู) จำนวน 16 รูป/คน ครูพี่เลี้ยง จำนวน 16 คน และผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการโรงเรียนที่นักศึกษากำลังฝึกประสบการณ์การฝึกสอน จำนวน 16 คน รวมทั้งสิ้น 48 รูป/คน

2. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ประกอบด้วยปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ อาชีพ และปัจจัยด้านบริบทการศึกษา ประกอบด้วย (1) การจัดการเรียนการสอนตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 และปรับปรุง พ.ศ. 2545 (2) การจัดการศึกษาตามทฤษฎีเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษา (3) การจัดการศึกษาตามทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา (4) การจัดการศึกษาตามแนวคิดการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning (5) การจัดการศึกษาตามแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการสอน และ (6) การจัดการศึกษาตามแนวคิดเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ใน 7 ด้าน ประกอบด้วย (1) ด้านการจัดกิจกรรมของคณะศึกษาศาสตร์ (2) ด้านความเหมาะสมในการจัดวิชาเรียนที่ส่งเสริมวิชาชีพครู (3) ด้านความสามารถทางการสอน (4) ด้านสภาพของนักเรียน (5) ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ (6) ด้านสภาพการทำงานในโรงเรียน (7) ด้านการจัดทำแฟ้มสะสมงาน (8) ด้านการนิเทศการสอน และ (9) ด้านการประเมินตนเองของนักศึกษาฝึกสอน

3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ในกระบวนการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล (ควบคุมกันไป) จากกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

#### 4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดค่าสถิติสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้ใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าเฉลี่ยรวมพารามิเตอร์ ( $\mu$ ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ( $\sigma$ )

### ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพปรากฏโดยภาพรวมในประเด็น ดังต่อไปนี้

1) การจัดกิจกรรมของคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย มีความครอบคลุมด้านการเตรียมความพร้อมก่อนออกฝึกสอนเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในการฝึกสอน การสร้างมนุษยสัมพันธ์ในองค์กรและเทคนิคการแก้ปัญหาในชั้นเรียนได้ดี และควรปรับปรุงพัฒนาด้านการเตรียมความพร้อมก่อนออกฝึกสอนเกี่ยวกับการใช้สมุดบันทึกการฝึกสอนเพิ่มเติม 2) การจัดการเรียนการสอนของคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย (หลักสูตรปรับปรุงปี พ.ศ.2559) รายวิชาการประกันคุณภาพการศึกษา อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรควรทบทวนการจัดการเรียนการสอนและปรับปรุงพัฒนาให้มีความสมบูรณ์เพิ่มมากขึ้นในโอกาสต่อไป 3) นักศึกษาฝึกประสบการณ์สอนมีความรู้ ความสามารถทางการสอนด้านการทำแผนการสอนและเตรียมการสอนก่อนสอนในชั้นเรียน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทักษะด้านวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายและสอดคล้องกับการศึกษาคือประเด็นที่ควรได้รับการปรับปรุงและพัฒนาเสริมให้มีเพิ่มมากขึ้น 4) นักศึกษาฝึกประสบการณ์สอนควรสร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียนมีการเตรียมความพร้อมในการเรียนตามความสามารถของครูผู้สอน 5) นักศึกษาฝึกประสบการณ์สอนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้บริหารของโรงเรียนคือประเด็นที่อาจารย์ผู้นิเทศก์และนักศึกษาฝึกสอนต้องทบทวน และวางกรอบการปฏิบัติร่วมกันให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมต่อไป 6) นักศึกษาฝึกสอนควรมีการเขียนแผนการสอนและเตรียมการสอนล่วงหน้าอย่างน้อย 1 สัปดาห์ 7) นักศึกษาฝึกประสบการณ์การสอนควรได้รับคำตอบแทนบ้าง เช่น คำสอนรายคาบที่สอน คำช่วยเหลือหรืออำนวยความสะดวกอื่น ๆ เปรียบเสมือนเป็นบุคลากรในโรงเรียนคนหนึ่งที่ได้รับคำตอบแทนเหมือนคนอื่น ๆ 8) การฝึกปฏิบัติการสอน 1 ปี ในโรงเรียนหรือสถานการศึกษานั้น ๆ หากนักศึกษาฝึกประสบการณ์การสอนมีความลำบาก อึดอัดใจหรือมีเจตคติที่ไม่ดีต่อโรงเรียนหรือบุคลากรในโรงเรียนที่ตนฝึกประสบการณ์อยู่นั้นก็ควรที่จะมีสิทธิ์ย้ายโรงเรียนและนับเวลาฝึกได้อย่างต่อเนื่อง

แนวทางในการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาตามความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่า แนวทางในการพัฒนาพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาได้ครอบคลุมในประเด็นต่อไปนี้ คือ 1) ด้านการพัฒนาด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาชีวครู ควรให้ความสำคัญในประเด็นของการเป็นครูต้นแบบหรือเป็นแม่แบบให้เด็กได้ปฏิบัติตามทั้งต่อหน้าและลับหลัง 2) ด้านการพัฒนาด้านการส่งเสริมและพัฒนาตนเองของอาชีวครู ควรให้ความสำคัญในประเด็นของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาชีพเนื่องจากมีความสนใจในการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำนึกในพันธะทางศีลธรรมในการรักษาและปรับปรุงความสามารถในวิชาชีพเพื่อเพิ่มความก้าวหน้าในอาชีพเพื่อให้ทันเทคโนโลยีและแนวปฏิบัติใหม่ ๆ หรือเพื่อปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านกฎระเบียบทางวิชาชีพ 3) ด้านการจัดการสอนในสถานการณ์ปัจจุบัน ควรให้ความสำคัญในประเด็นของการเปลี่ยนให้ทุก ๆ ที่กลายเป็นโรงเรียน เพราะการเรียนรู้ยังต้องดำเนินอยู่แม้นักเรียนไม่สามารถไปโรงเรียนตามปกติ ในหลายประเทศที่ประกาศมาตรการปิดโรงเรียน รัฐบาลมักจะออกมาตรการด้านการเรียนรู้รองรับด้วยการเรียนทางไกลรูปแบบต่าง ๆ โดยพิจารณาจากเงื่อนไขความพร้อมด้านอุปกรณ์ ความพร้อมของพ่อแม่และความพร้อมตามช่วงวัยของเด็ก 4) ด้านแนวทางการพัฒนากระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร ควรให้ความสำคัญในประเด็นของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นกิจกรรมที่เป็นหัวใจสำคัญของการผลิตครูในช่วงที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู นักศึกษาจะมีโอกาสนำความรู้ความเข้าใจในวิชาชีพครูและวิชาเฉพาะที่ได้ศึกษาในมหาวิทยาลัยไปฝึกปฏิบัติในชั้นเรียน นอกจากนี้ยังได้เรียนรู้เกี่ยวกับระบบการบริหารงานการศึกษา ในโรงเรียนและได้ทำงานร่วมกับบุคคลอื่น 5) ด้านบทบาทและความสำเร็จของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ชั้นปีที่ 5 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร ควรให้ความสำคัญในประเด็นของการมีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการให้การศึกษาอบรมศิษย์ในทุก ๆ ด้าน มีความประพฤติดี วางตัวดี เอาใจใส่ดูแลศิษย์ดี มีวิสัยทัศน์ของความเป็นครูและปฏิบัติหน้าที่ด้วยจิตวิญญาณ 6) ด้านบทบาทหน้าที่ควรให้ความสำคัญในประเด็นของการปรับเปลี่ยนไปตามยุคตามสมัย เพื่อให้ทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันเป็นยุคแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัย มีความก้าวหน้าและสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้มากและรวดเร็วขึ้น ดังนั้นครูจึงจำเป็นต้องปรับตัวให้พร้อมและพัฒนาตนเองให้ทันยุคที่เปลี่ยนไป อีกทั้งต้องมีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาด้านทักษะวิทยาการให้ทันสมัยเพื่อให้เกิดการเรียนรู้เทคนิค วิธีการเรียน การสอนแบบใหม่ ๆ ที่มีประสิทธิภาพ 7) ด้านบทบาทของครูยุคใหม่ควรให้ความสำคัญในประเด็นของการทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือผู้เรียนให้พัฒนาตนเองให้ได้เต็ม ศักยภาพและส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพราะเทคโนโลยีในทุกวันนี้มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วและล้ำสมัย ผู้คนในยุคใหม่จึงต้องเรียนรู้สิ่งใหม่ตลอดเวลา ดังนั้นครูต้องปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยีและคอยแนะนำแนวทางการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับเด็กอย่างเข้าใจและพร้อมที่จะทุ่มเทวิชาความรู้ด้วยวิธีการสมัยใหม่ตามธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลง



ระดับความคิดเห็นของแนวทางการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจากผู้เชี่ยวชาญ ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์การสอนของนักศึกษา 9 ด้าน ปรากฏดังนี้

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์การสอน ด้านการจัดกิจกรรมของคณะศึกษาศาสตร์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ( $\mu$  3.67) ด้านความเหมาะสมในการจัดวิชาเรียนที่ส่งเสริมวิชาชีพครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\mu$  4.21) ด้านความสามารถทางการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ( $\mu$  3.86) 4) ด้านสภาพของนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ( $\mu$  3.84) ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ( $\mu$  3.95) ด้านสภาพการทำงานในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\mu$  4.10) ด้านการจัดทำแฟ้มสะสมงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ( $\mu$  3.85) ด้านการนิเทศการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ( $\mu$  3.82) ด้านการประเมินตนเองของนักศึกษาฝึกสอนวัตถุประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ( $\mu$  3.66)

บทบาทและความสำเร็จของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทยและครูพี่เลี้ยงในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลและเอื้อประโยชน์ให้เกิดความสำเร็จของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังต่อไปนี้

1) ปัจจัยทางเจตคติของผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยงและตัวแทนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาชีพครูส่งผลต่อความสำเร็จของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและครูพี่เลี้ยงในสถานศึกษาในประเด็นของการเป็นครูต้นแบบหรือเป็นแม่แบบให้เด็กได้ปฏิบัติตามทั้งต่อหน้าและลับหลัง

2) ปัจจัยทางเจตคติของผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยงและตัวแทนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ด้านการส่งเสริมและพัฒนาตนเอง ส่งผลต่อความสำเร็จของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและครูพี่เลี้ยงในสถานศึกษาในประเด็นของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาชีพเนื่องจากมีความสนใจในการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำนึกในพันธะทางศีลธรรมในการรักษาและปรับปรุงความสามารถในวิชาชีพเพื่อเพิ่มความก้าวหน้าในอาชีพเพื่อให้ทันเทคโนโลยีและแนวปฏิบัติใหม่ ๆ หรือเพื่อปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านกฎระเบียบทางวิชาชีพ

3) ปัจจัยทางเจตคติของผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยงและตัวแทนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่มีต่อการสอน ด้านการจัดการสอนในสถานการณ์ปัจจุบันส่งผลต่อความสำเร็จของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและครูพี่เลี้ยงในสถานศึกษาในประเด็นของการความรู้ความสามารถ มีทักษะในการให้การศึกษอบรมศิษย์ในทุก ๆ ด้าน มีความประพฤติดี วางตัวดี เอาใจใส่ดูแลศิษย์ดี มีวิสัยญาณของความเป็นครูและปฏิบัติหน้าที่ด้วยจิตวิญญาณ

4) ปัจจัยทางเจตคติของผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยงและตัวแทนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ด้านการพัฒนาระบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาวิทยาลัยศึกษาศาสตร์ยโสธรส่งผลต่อความสำเร็จของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและครูพี่เลี้ยงในสถานศึกษาในประเด็น



ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็นกิจกรรมที่เป็นหัวใจสำคัญของการผลิตครูในช่วงที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู นักศึกษาจะมีโอกาสนำความรู้ความเข้าใจในวิชาชีพครู และวิชาเฉพาะที่ได้ศึกษาในมหาวิทยาลัยไปฝึกปฏิบัติในชั้นเรียน นอกจากนี้ยังได้เรียนรู้เกี่ยวกับระบบการบริหารงานการศึกษาในโรงเรียนและได้ทำงานร่วมกับบุคคลอื่น

5) ปัจจัยทางเจตคติของผู้บริหารสถานศึกษา ครูพี่เลี้ยงและตัวแทนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ส่งผลต่อความสำเร็จของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและครูพี่เลี้ยงในสถานศึกษา ในประเด็นของการความรู้ความสามารถ มีทักษะในการให้การศึกษอบรมศิษย์ในทุก ๆ ด้าน มีความประพฤติดี วางตัวดี เอาใจใส่ดูแลศิษย์ดี มีวิสัยทัศน์ของความเป็นครูและปฏิบัติหน้าที่ด้วยจิตวิญญาณ

## อภิปรายผลการวิจัย

ระดับปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทยและครูพี่เลี้ยงในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาฝึกประสบการณ์การสอนได้สะท้อนปัญหาใน 8 ประเด็น คือ การจัดการเรียนการสอน, กิจกรรมนักศึกษาฝึกประสบการณ์สอน, สร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียน, ปฏิสัมพันธ์กับผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียน, การเขียนแผนการสอนและเตรียมการสอนล่วงหน้า, นักศึกษาฝึกประสบการณ์การสอนควรได้รับค่าตอบแทนบ้าง และการย้ายโรงเรียนฝึกสอนได้ พร้อมทั้งนับเวลาให้ต่อเนื่องกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เทอดทูน คำชาย และคณะ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาสภาพปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล” ผลการวิจัยพบว่า (1) นักศึกษามีสภาพปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการสอนและแผนการจัดการเรียนรู้และมีสภาพปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ด้านสังกัดของโรงเรียนที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ด้านอาจารย์นิเทศและด้านครูพี่เลี้ยง (2) การเปรียบเทียบสภาพปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่า สภาพปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในด้านเพศ ประสบการณ์การสอนและสังกัดของโรงเรียนที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีสภาพปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ นันทวัฒน์ ภัทรกรนนท์ (2560) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร” ผลการวิจัยพบว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพสอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการเน้นให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากการกระทำฝึกปฏิบัตินอกห้องเรียน เรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านสอนให้นักศึกษาเชื่อมโยงความรู้ภาคทฤษฎีสู่ภาคปฏิบัติ มีการกำหนดเกณฑ์และคะแนนที่ชัดเจน ให้ความรู้เรื่องโปรแกรม Excel การสนทนาภาษาอังกฤษ การพัฒนาบุคลิกภาพ การเตรียมให้นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อการฝึกวิชาชีพ ควรให้นักศึกษาได้ศึกษาจากสภาพจริง

และให้นักศึกษากลับมาอภิปรายแลกเปลี่ยนประสบการณ์ สอดคล้องกับ สุมาลี ศรีพุทธรินทร์ (2562) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการระบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม” ผลการวิจัยพบว่า (1) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม มีการบริหารจัดการระบบการฝึกประสบการณ์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 โดยรวมและจำแนกเชิงระบบในระดับมาก อาจารย์นิเทศก์ และครูพี่เลี้ยงโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2) ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาเชิงระบบ ด้านปัจจัยนำเข้าคือควรมีการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาทั้งด้านความเป็นครู ด้านความรู้และสมรรถนะการสอนให้มากขึ้น ควรเตรียมความพร้อมครูพี่เลี้ยงให้มีความรู้ ทักษะและเข้าใจบทบาทตนเองให้มากขึ้น ด้านกระบวนการ คือ นักศึกษาควรจัดทำเอกสารการสอนให้เสร็จและให้ครูพี่เลี้ยงตรวจก่อนสอน ควรบริหารจัดการชั้นเรียนให้ทั่วถึง

บทบาทและความสำเร็จของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทยและครูพี่เลี้ยงในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลและเอื้อประโยชน์ให้เกิดความสำเร็จของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ประกอบด้วย 5 ปัจจัย คือ ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของอาชีพครู, ด้านการส่งเสริมและพัฒนาตนเอง, ด้านการจัดการสอนในสถานการณ์ปัจจุบัน, ด้านแนวทางการพัฒนากระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และด้านบทบาทและความสำเร็จของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ชั้นปีที่ 5 วิทยาลัยศาสนศาสตร์โสธร สอดคล้องกับ นุชจนาถ สิงห์ฮอย และคณะ (2561) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง “การประเมินโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิต วิทยาลัยสงฆ์นครพนม สาขาวิชาสังคมศึกษา ปีการศึกษา 2561” ผลการวิจัยพบว่า (1) ผู้บริหารโรงเรียน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านคุณลักษณะความเป็นครู เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนอยู่ในระดับมาก ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับมากที่สุด และโดยรวมก็อยู่ในระดับมากที่สุด

### ข้อเสนอแนะ

บทบาทหน้าที่ของครู มีการปรับเปลี่ยนไปตามยุคตามสมัย เพื่อให้ทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันเป็นยุคแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัย ครูจึงจำเป็นต้องปรับตัวให้พร้อมและพัฒนาตนเองให้ทันยุคสมัย มีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาด้านทักษะวิทยาการให้ทันสมัย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้เทคนิค วิธีการเรียน การสอนแบบใหม่ ๆ ที่มีประสิทธิภาพ ควรศึกษาเพิ่มเติมประเด็นบทบาทของครูยุคใหม่ คือ การทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือผู้เรียนให้พัฒนาตนเองให้ได้เต็มศักยภาพ และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพราะเทคโนโลยีในทุกวันนี้มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วและล้ำสมัย ผู้คนในยุคใหม่จึงต้องเรียนรู้สิ่งใหม่ตลอดเวลา

## องค์ความรู้ใหม่

บทบาทและความสำเร็จของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ชั้นปีที่ 5 ปีการศึกษา 2563 : กรณีศึกษาวิทยาลัยศาสนศาสตร์ยโสธร ได้รับองค์ความรู้จากการวิจัย คือ การพัฒนาทักษะความเป็นครูมืออาชีพต้องมีการเตรียมการสำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้พร้อม ทั้งนี้ จากงานวิจัยพบว่าต้องเสริมกิจกรรมทั้งหมด 9 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการจัดกิจกรรมของคณะศึกษาศาสตร์ (2) ด้านความเหมาะสมในการจัดวิชาเรียนที่ส่งเสริมวิชาชีพครู (3) ด้านความสามารถทางการสอน (4) ด้านสภาพของนักเรียน (5) ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ (6) ด้านสภาพการทำงานในโรงเรียน (7) ด้านการจัดทำแฟ้มสะสมงาน (8) ด้านการนิเทศการสอน และ (9) ด้านการประเมินตนเองของนักศึกษาฝึกสอน จึงจะทำให้ความเป็นครูมีความสมบูรณ์มากขึ้น พร้อมทั้งพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคลากรที่สำคัญของประเทศชาติต่อไป

## เอกสารอ้างอิง

- ชาตรี ฝ่ายคำตา. (2553). กระบวนการพัฒนาอาจารย์ผู้สอนในการทำวิจัยปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน. *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*, 33(1), 145-165.
- เทพศักดิ์ บุญยรัตน์พันธ์. (2550). เอกสารการเรียนรู้การทำวิจัยด้วยตนเอง. สถาบันวิจัยและพัฒนานันทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เทอดทูน คำชาย และคณะ. (2560). การศึกษาสภาพปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการสอน คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล. *Sikkha Journal of Education*, 6(2), 33-46.
- นันทวัฒน์ ภัทรกรนนท์. (2560). การพัฒนารูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร. *Veridian E-Journal, Silpakorn University (ฉบับภาษาไทย)*, 10(2), 1317-1329.
- นุชจนาถ สิงห์ฮอย และคณะ. (2561). การประเมินโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนิสิตวิทยาลัยสงฆ์นครพนม สาขาวิชาสังคมศึกษา ปีการศึกษา 2561. *วารสารธาตุพนมปริทรรศน์*, 2(1), 1-10.
- วรรณทิพา รอดแรงคำ. (2544). การประเมินทักษะกระบวนการและการแก้ปัญหาในวิชาวิทยาศาสตร์ระดับประถมศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

สุมาลี ศรีพุทธรินทร์. (2562). การบริหารจัดการระบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม. รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 1 “นวัตกรรมสร้างสรรค์ศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ไทยแลนด์ 4.0”, pp. 685-694.